25/11/2019

Επιχείρηση «Γοργοπόταμος»

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Κορυφαία αντιστασιακή πράξη κατά τη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής. Υπήρξε αποτέλεσμα της συνεργασίας των δύο μεγαλύτερων αντιστασιακών οργανώσεων, του ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ, υπό την υψηλή καθοδήγηση βρετανών κομάντος.

Στις 29 Σεπτεμβρίου 1942 μία ομάδα αποτελούμενη από δώδεκα κομάντος, με επικεφαλής τον συνταγματάρχη Έντι Μάιερς και τον ελληνομαθή ταγματάρχη Κρις Γουντχάουζ, έπεσε με αλεξίπτωτα στην περιοχή της Γκιώνας. Ανάμεσά τους ήταν ο Ελλαδίτης Θεμιστοκλής Μαρίνος κι ένας Κύπριος με το κωδικό όνομα «Γιάννης». Σκοπός τους, να έλθουν σε επαφή με έλληνες αντάρτες και να υλοποιήσουν την «Επιχείρηση Χάρλινγκ», που είχε σχεδιάσει το Συμμαχικό Στρατηγείο στο Κάιρο.

Το σχέδιο συνίστατο στην ανατίναξη μιας από τις τρεις γέφυρες Παπαδιάς, Ασωπού και Γοργοποτάμου (και οι τρεις βρίσκονται στον ορεινό όγκο του Μπράλλου), πάνω από τις οποίες διέρχεται η σιδηροδρομική γραμμή Θεσσαλονίκης – Αθηνών. Ήταν η μοναδική αξιόπιστη δίοδος προς τα λιμάνια της Νότιας Ελλάδας

και η αχρήστευσή της θα προκαλούσε τη διακοπή του ανεφοδιασμού της γερμανικής στρατιάς του Ρόμελ στη Βόρειο Αφρική. Βρισκόμαστε λίγο πριν από την Μάχη του Ελ Αλαμέιν, που θα έκρινε πολλά για την πορεία των στρατιωτικών επιχειρήσεων στην περιοχή αυτή.

Τις επόμενες μέρες ο Μάιερς με τον λοχαγό Χάμσον κατόπτευσαν και τις τρεις πιθανές για σαμποτάζ περιοχές και έκριναν ότι η γέφυρα του Γεργοποτάμου ήταν ο ευκολότερος στόχος. Έπρεπε, όμως, να εξασφαλίσουν την υποστήριξη των αντάρτικων ομάδων για να έχει πιθανότητα επιτυχίας η επιχείρηση.

Στις 19 Νοεμβρίου ο Μάιερς έσπευσε προς συνάντηση του Ναπολέοντα Ζέρβα, ηγέτη του ΕΔΕΣ στο Μαυρολιθάρι Φωκίδας. Την επομένη αφίχθη και ο ηγέτης του ΕΛΑΣ, Άρης Βελουχιώτης. Όλοι συμφώνησαν ότι στόχος του σαμποτάζ θα ήταν η γέφυρα του Γοργοποτάμου, ενός παραποτάμου του Σπερχειού ποταμού. Τρεις μέρες αργότερα έγινε η κατόπτευση του χώρου από κοινή ομάδα ανταρτών και στις 22 Νοεμβρίου καταστρώθηκε το τελικό σχέδιο. Η επιχείρηση ορίστηκε για τη νύχτα της 25ης Νοεμβρίου.

Η γέφυρα του Γοργοποτάμου φυλασσόταν από 100 ιταλούς και 5 γερμανούς στρατιώτες. Η φρουρά διέθετε βαριά πολυβόλα και οπλοπολυβόλα και η εξουδετέρωσή της απαιτούσε κεραυνοβόλα ενέργεια. Στην επιχείρηση αποφασίστηκε να λάβουν μέρος 150 άνδρες (86 του ΕΛΑΣ, 52 του ΕΔΕΣ και οι 12 κομάντος). Το σχέδιο προέβλεπε την εξουδετέρωση ή την παρενόχληση της φρουράς από τους αντάρτες, την ώρα που οι κομάντος θα τοποθετούσαν τα εκρηκτικά για την ανατίναξη της γέφυρας.

Στις 11:07 το βράδυ της 25ης Νοεμβρίου εκδηλώθηκε η επίθεση εναντίον της φρουράς και στα δύο άκρα της γέφυρας. Όλα κυλούσαν σύμφωνα με το σχέδιο και στη 1:30 το πρωί της 26ης Νοεμβρίου ανατινάχθηκε ένα τμήμα της γέφυρας για να ακολουθήσει στις 2:21 η ανατίναξη ενός δεύτερου, που την έβγαλε οριστικά εκτός λειτουργίας. Εν τω μεταξύ, ένα τρένο με ιταλούς στρατιώτες εμποδίστηκε από τους αντάρτες και δεν μπόρεσε να προσφέρει ενισχύσεις.

Στις 4:30 το πρωί και ο τελευταίος αντάρτης είχε αποχωρήσει από την περιοχή του σαμποτάζ και βρισκόταν στην τοποθεσία Καλύβια, όπου ήταν το σημείο συνάντησης. Από τους 150 άνδρες που έφεραν σε πέρας την «Επιχείρηση Χάρλινγκ» μόνο τέσσερις τραυματίστηκαν, ενώ η φρουρά της γέφυρας έχασε 20 με 30 στρατιώτες. Σε αντίποινα, λίγες μέρες αργότερα στον χώρο της κατεστραμμένης γέφυρας εκτελέστηκαν 9 έλληνες πατριώτες.

Η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου ήταν μία από τις μεγαλύτερες

πράξεις δολιοφθοράς κατά τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο. Προκάλεσε τον θαυμασμό όλης της κατεχόμενης Ευρώπης και έδωσε κουράγιο στον δοκιμαζόμενο ελληνικό λαό. Όμως, οι επιπτώσεις της στο βορειοφρικανικό μέτωπο ήταν πολύ περιορισμένες, επειδή η εκτέλεση της επιχείρησης πραγματοποιήθηκε κατόπιν εορτής, έχοντας καθυστερήσει κατά δύο μήνες. Στο διάστημα αυτό οι δυνάμεις του Ρόμελ, έχοντας χάσει τη Μάχη του Ελ Αλαμέιν, μετατοπίστηκαν δυτικότερα κι έτσι ο ανεφοδιασμός τους μέσω Ελλάδος δεν έπαιζε κανένα ρόλο.

Χρόνια αργότερα κατά τον εορτασμό της επετείου στις 29 Νοεμβρίου 1964 σημειώθηκε ένα αιματηρό περιστατικό. Από την ανατίναξη μιας ξεχασμένης βόμβας σκοτώθηκαν 13 και τραυματίστηκαν 45 άνθρωποι. Το 1982 η κυβέρνηση του Ανδρέα Παπανδρέου καθιέρωσε την επέτειο της ανατίναξης της γέφυρας του Γοργοποτάμου ως επίσημο εορτασμό της Εθνικής Αντίστασης.

Πηγή: sansimera.gr